

# အခန်း (၅)

## ဘုံပိုင်း

### ဝိထိမှတ်စိတ်များ

ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ကြသော ဥပေက္ခာသန္တရဏစိတ် ၂-ပါး၊ မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးနှင့် မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉-ပါးတို့သည် ဝိထိမှတ်လွတ်ကင်းသည့် စိတ်များဖြစ်ကြ၍ ဝိထိမှတ်စိတ်များဟု အမည်ရကြ၏။

ဤစိတ် ၁၉-ပါးတို့သည် ၃၁-ဘုံ၌သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတို့ ပဋိသန္ဓေဖြစ်ပေါ်ရန် ပဋိသန္ဓေစိတ်အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်ပြီးနောက် ဘဝဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေရန် ဘဝင်စိတ်အစဉ်အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဘဝဆုံးသည်အခါ၌ စုတိစိတ်အဖြစ် လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ကြ၏။

ဝိထိမှတ်စိတ် ၁၉-ပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဘုံအကြောင်း၊ ပဋိသန္ဓေအကြောင်း၊ ကံအကြောင်းနှင့် သေခြင်းအကြောင်းတို့ကို ဆွေးနွေးတင်ပြမည့် ဤအခန်းကို "ဝိထိမှတ်ပိုင်း" (ဝါ) "ဘုံပိုင်း" ဟု ခေါ်၏။

### စတုက္ကလေးလံ

ဝိထိမှတ်ပိုင်း၌ ပါဝင်ကြသော စတုက္က (လေးခုစု) ၄-မျိုးကား--

(၁) ဘူမိစတုက္က = ဘုံ ၄-မျိုး

ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်

- (၂) ပဋိသန္ဓိစတုက္က = ပဋိသန္ဓေ ၄-မျိုး
- (၃) ကမ္မစတုက္က = ကံ ၄-မျိုး နှင့်
- (၄) မရဏပုတ္တိစတုက္က = သေခြင်းအကြောင်း ၄-မျိုးတို့ ဖြစ်ကြ၏။

ဘုံလေးမျိုး

သတ္တဝါတို့ ဖြစ်ရာတည်မှီရာ၊ လှည့်လည်ကျက်စားရာ ဘုံ ၄-မျိုးကား-

- (၁) အပါယ်ဘုံ (ဝါ) ကာမဒုဂ္ဂတိဘုံ = ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်ဟူသည့် အပါယ် ၄-ဘုံ၊
- (၂) ကာမသုဂတိဘုံ = လူ့ပြည်နှင့် နတ်ပြည် ၆-ထပ် (ပေါင်း ၇-ဘုံ)
- (၃) ရူပဘုံ = ပထမဈာန် ၃-ဘုံ၊ ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ တတိယဈာန် ၃-ဘုံနှင့် စတုတ္ထဈာန် ၇-ဘုံဟူသည့် ရူပဗြဟ္မာ ၁၆-ဘုံ။
- (၄) အရူပဘုံ = အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ၊ အာကိဉ္စညာယတနဘုံ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ ဟူသော အရူပဗြဟ္မာ ၄-ဘုံ။

မှတ်ချက်။

။ အပါယ် ၄-ဘုံနှင့် ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံတို့ကို ပေါင်း၍ ကာမ ၁၁-ဘုံဟုခေါ်၏။ ကာမဂုဏ် ခံစားရာ ဘုံများတည်း။

ကာမ ၁၁-ဘုံ၊ ရူပဗြဟ္မာ ၁၆ဘုံနှင့် အရူပဗြဟ္မာ ၄-ဘုံတို့ကို ပေါင်း၍ ရေတွက်သော် ၃၁-ဘုံရ၏။

ဘုံများ၏တည်ရာ

လူ့ဘုံ၊ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံနှင့် အသူရကာယ်ဘုံတို့သည်

ပုဒ္ဒါဘိဝေဓာအနှစ်ချုပ်

ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်၌ တည်ရှိကြ၏။ ဘုံသီးခြားစီမရှိကြ။ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကိုပင် ဘုံဟု မှတ်ယူရ၏။

ငရဲဘုံသည် သီးခြားတည်ရှိ၏။ သိဉ္ဇိုဝ်း၊ ကာလသုတ်၊ သံဃာတ၊ ရောရဝ၊ မဟာရောရဝ၊ တာပန၊ မဟာတာပန၊ အဝိစိဟူ၍ ငရဲကြီး ၈-ထပ်ရှိ၏။ ၎င်းတို့သည် ကမ္ဘာမြေပြင်အောက်၌ ယူဇနာ ၁၅၀၀၀ ဝေးကွာသော အရပ်မှစ၍ တစ်ဘုံနှင့်တစ်ဘုံ ယူဇနာ ၁၅၀၀၀ စီ ကွာဝေးလျက် တည်ရှိကြ၏။ ၃၁-ဘုံ ဇယားကြီးကို ကြည့်ပါ။

နတ်ဘုံတို့ကား စတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာ၊ ယာမာ၊ တုသိတာ၊ နိမ္မာနရတီနှင့် ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိတို့ ဖြစ်ကြ၏။

စတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံသည် ယူဇနာ ၄၂၀၀၀ မြင့်သော ယုဂန္ဓီရ် တောင်ထိပ်မှစ၍ မြေပြင်အထိ ပျံ့နှံ့၍ တည်၏။ တာဝတိံသာသည် ယူဇနာ ၈၄၀၀၀ မြင့်သော မြင့်မိုရ်တောင်ထိပ်မှ စကြဝဠာ တံတိုင်းအထိ ကောင်းကင်၌ ပျံ့နှံ့၍ တည်၏။ ကျန်နတ်ပြည် ၄-ထပ်တို့သည်လည်း ယူဇနာ ၄၂၀၀၀ စီ အဆင့်ဆင့် မြင့်တက်သွားကြ၏။

ရူပဗြဟ္မာ ၁၆-ဘုံတို့ကို ၃၁-ဘုံ ဇယား၌ ၉-ဆင့်ခွဲပြထား၏။ ပထမဈာန် ၃-ဘုံ = ဗြဟ္မာပါရိသဇ္ဇာ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ၊ မဟာဗြဟ္မာ။ ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ = ပရိတ္တာဘာ၊ အပ္ပမာဏာဘာ၊ အာဘဿရာ။ တတိယဈာန် ၃-ဘုံ = ပရိတ္တသုဘာ၊ အပ္ပမာဏသုဘာ၊ သုဘကိဏှာ။ စတုတ္ထဈာန် ၇-ဘုံ = ဝေဟပျိုလ်၊ အသညသတ်တို့ကို ၁-ဆင့်စီ၊ အဝိဟာ၊ အတပ္ပ၊ သုဒဿာ၊ သုဒဿီ၊ အကနိဋ္ဌဟူသည့် သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံတို့ကို ၅-ဆင့်ခွဲပြထား၏။

အထက်ပါဘုံ ၇-ဆင့်တို့သည် ၁-ဆင့်လျှင် ယူဇနာ ၅၅၀၈၀၀၀ စီ မြင့်တက်သွားကြ၏။

အရူပဗြဟ္မာ ၄-ဘုံတို့သည်လည်း အကနိဋ္ဌဘုံအထက်၌ ယူဇနာ ၅၅၀၈၀၀၀ စီပင် အဆင့်ဆင့် မြင့်တက်သွားကြ၏။

လူ့ပြည်မှ အမြင့်ဆုံးဘဝင် (နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံ)  
သို့ ယူနောပေါင်း ၇၁၈၅၆၀၀၀ ဝေးကွာ၏။

လူ့ပြည်မှ အဝီစိငရဲသို့ ယူနော ၁၂၀၀၀၀ ဝေးကွာ၏။

ကမ္ဘာမြေကြီးသည် မြေသားအထုဖြစ်သည် ပံသုပထဝီ၌  
ယူနော ၁၂၀၀၀၀၊ ကျောက်သားအထုဖြစ်သည် သီလာပထဝီ၌ ယူနော  
၁၂၀၀၀၀၊ နှစ်ရပ်ပေါင်း ယူနော ၂၄၀၀၀၀ အထုရှိသည်ဟု ဆိုထား၏။

မှတ်ချက်။ ။ အထက်ပါမြေထုပမာဏသည် သိပ္ပံတွေ့ရှိချက်  
နှင့် မကိုက်ညီပါ။ သိပ္ပံတွေ့ရှိချက်အရ ကမ္ဘာမြေကြီးသည် သစ်တော်သီး  
ပုံသဏ္ဍာန် လုံးနေပြီး၊ အချင်းပမာဏမှာ မိုင် ၈၀၀၀ သာရှိသည်။ ထို့အပြင်  
ကမ္ဘာမြေကြီးကို ရေထုနှင့် လေထုတို့က မထားသည်လည်း မဟုတ်ပါ။  
ကမ္ဘာမြေကြီးသည် နေကို လှည့်ပတ်လျက် အာကာသ၌ ရွေ့လျားနေ  
သော ဂြိုဟ်ငယ် တစ်လုံးသာ ဖြစ်၏။

ယခုခေတ်လူတို့သည် ၁-ယူနောလျှင် ၈-မိုင်မှ ၁၃ မိုင်အထိ ရှိ  
သည်ဟု ယူဆကြ၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ အထုသည် မိုင်ပေါင်း  
၂၄၀၀၀၀ x ၈ ကျော်ရှိနေသဖြင့် သိပ္ပံအဆိုထက် လွန်စွာ ပိုမိုနေပါသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဘုံအကွာအဝေးတို့သည် သီဟိုဠ်  
သာသနာကာလ၌ အနုရုဒ္ဓါမထေရ် ရေးသားသည့် "အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ"  
ကျမ်းတွင် ဖော်ပြထားချက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား  
ခဲ့သည်ဟု မှတ်ယူရန်မလိုပါ။

၃၁-ဘုံရှိသည်အကြောင်းကိုကား အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်  
မှုနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ ယုံကြည်ထိုက်ပါသည်။  
ငရဲဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံတို့သည် အလွန်ဝေးကွာသော အရပ်များ၌  
တည်ရှိခြင်းကို ယုံကြည်ထိုက်ပါသည်။

အဘိဓမ္မာသည် ပရမတ္ထတရားတို့၏ သဘောသဘာဝတို့ကို

ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်

ဟောကြားထားသည့် ဒေသနာဖြစ်ရာ ပရမတ္ထ သဘောတရားတို့သည် သာ အရေးကြီး၏။ ပညတ်တရားမျှသာ ဖြစ်သည့် ဘုံအက္ခာအဝေးတို့မှာ အရေးမကြီးပါ။

ဘုံနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်

- (၁) အပါယ် ၄-ဘုံ၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ၁-ပါးကိုသာ ရအပ်၏။
- (၂) လူ့ဘုံ၊ စတုမဟာရာဇ်ဘုံတို့၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြည်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၁၁-ပါးကို ရအပ်၏။
- (၃) အထက်နတ်ပြည် ၅-ထပ်တို့၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်နှင့် သုဂတိ အဟိတ်ကြည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် ၁၀-ပါး (တစ်ကျိပ်)ကို ရအပ်၏။
- (၄) အသညသတ်နှင့် သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံတို့မှ ကြွင်းသော ရူပဗြဟ္မာ ၁၀-ဘုံတို့၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ပါး၊ ပုထုဇဉ်တိဟိတ် ၁-ပါး ဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ် ၉-ပါးကို ရအပ်၏။
- (၅) အသညသတ်ဘုံ၌ ဇိဝိတရုပ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသော သုဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ၁-ပါးကိုသာ ရအပ်၏။ (အသညသတ်ဗြဟ္မာ သည် ရုပ်သာရှိပြီး နာမ်မရှိချေ။)
- (၆) သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံတို့၌ အနာဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ်ပုဂ္ဂိုလ် နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ပါးကိုသာ ရအပ်၏။ (လူ့ဘုံမှ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်များ စုတေလျှင် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ အဖြစ် များ၏။)
- (၇) အရူပ ၄-ဘုံ၌ သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြည်သော အရိယာ ၇-ပါးနှင့် ပုထုဇဉ်တိဟိတ် ၁-ပါးဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ် ၈-ပါးကို ရအပ်၏။

အရူပ ၄-ဘုံ၌ သောတာပတ္တိမဂ်ကို မရနိုင်ပါ။ သောတာပန် ဖြစ်ပြီးသောသူတို့က အထက်မဂ်တို့ကို ရနိုင်၏။

ပဋိသန္ဓေ ၄-မျိုး

(ဘုံပိုင်းဇယား၌ ဘုံအသီးသီး၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို ဖော်ပြထား  
၏။)

(၁) အပါယ်ပဋိသန္ဓေ = အကုသလ ဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ  
အဟိတ်စိတ်

(၂) ကာမသုဂတိ  
ပဋိသန္ဓေ = (က) ကာမသုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေ = ကုသ  
လ ဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏ  
အဟိတ်စိတ်။

(ခ) ကာမသုဂတိသဟိတ်ပဋိသန္ဓေ = မဟာ  
ဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး။

(၃) ရူပပဋိသန္ဓေ = ရူပဝိပါက်စိတ် ၅-ပါး + အသညသတ်ဇီဝိ  
တနဝက ကလာပ်ရုပ် ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။

(၄) အရူပ ပဋိသန္ဓေ = အရူပဝိပါက်စိတ် ၄-ပါး

မှတ်ချက်။ ။ အပါယ်ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး၊ ကာမသုဂတိ  
အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး၊ ကာမသုဂတိသဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၈-ပါးတို့ကို  
ပေါင်း၍ ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါးဟု ခေါ်၏။

ရူပပဋိသန္ဓေ ၅-ပါးနှင့် ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ရုပ် ပဋိသန္ဓေ ၁-  
ပါးတို့ကို ပေါင်း၍ ရူပပဋိသန္ဓေ ၆-ပါးဟု ခေါ်၏။

ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး၊ ရူပပဋိသန္ဓေ ၆-ပါးနှင့် အရူပပဋိသန္ဓေ  
၄-ပါးတို့ကို ပေါင်းသော် ပဋိသန္ဓေ ၂၀-ကို ရ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ

(၁) ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်ဟူသော အပါယ်ဘုံ  
သားတို့သည် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ

ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်

နေကြ၏။

(၂) လူ့ဘုံနှင့်စတုမဟာရာဇ်ဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကန်းသောသူ (ဇစ္စန္ဓပုဂ္ဂိုလ်)၊ နားပင်းသောသူ (ဇစ္စဗေဓိရပုဂ္ဂိုလ်)၊ ယာနပသာဒချို့သောသူ (ဇစ္စယာနပုဂ္ဂိုလ်)၊ ထစ်အ၍ စကားမပီသောသူ (ဇစ္စမူဂ)၊ အလွန် ဉာဏ်ထိုင်း၍ ဆွဲအသောသူ (ဇစ္စဇေဠ)၊ ဝမ်းတွင်းရူးသူ (ဇစ္စမ္မတ္တက)၊ ပန်းစုတ်၍ ကာမဂုဏ်ခံစားသူ (ပဏ္ဍက)၊ ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့၏ နိမိတ်အင်္ဂါအစုံရှိသူ (ဥဘတောဗျည်း)၊ ယောက်ျားလည်း မဟုတ် မိန်းမလည်း မဟုတ်သောသူ (နပုန်း)၊ ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့နှင့် ဒရွတ်ဆွဲ၍ ပြောသူ (မမီးဆွဲသူ)တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဘုတ်၊ မှင်စာ၊ တစ္ဆေ၊ အစိမ်း၊ သရဲ၊ ဘီလူး၊ ဘုမ္မစိုင်းနတ်အချို့သည် လည်းကောင်း၊ ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

(၃) ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံလုံး၌ အာယတနပြည့်စုံသော (အင်္ဂါစုံသော) လူနတ်တို့သည် မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးတွင် ၁-ပါးပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။ ဤ၌ ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပူယုတ်စိတ် ၄-ပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

(၄) ရူပဗြဟ္မာများအနက် ပထမဈာန် ၃-ဘုံသားများသည် ရူပပထမဈာန်ဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံဗြဟ္မာများသည် ဒုတိယဈာန်ဝိပါက်နှင့် တတိယဈာန် ဝိပါက်စိတ် ၂-ပါးတွင် ၁-ပါးပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

တတိယဈာန် ၃-ဘုံ ဗြဟ္မာများသည် စတုတ္ထဈာန် ဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

အသညသတ် ဗြဟ္မာများမှ ကြွင်းသော စတုတ္ထဈာန် ဗြဟ္မာများသည် ပဉ္စမဈာန် ဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။ အသညသတ် ဗြဟ္မာတို့သည် ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ရုပ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

(၅) အာကာသာနဉ္စာယတန ဗြဟ္မာများသည် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

ဝိညာဏဉ္စာယတနဗြဟ္မာများသည် ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

အာကိဉ္စညာယတန ဗြဟ္မာတို့သည် အာကိဉ္စညာယတနဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

နေဝသညာနာသညာယတန ဗြဟ္မာတို့သည် နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၏။

**ဂူပဗြဟ္မာဘုံများအား အမည်ပေးပုံ**

ဂူပပဋိသန္ဓေနှင့် ဂူပဘုံတို့၏ အမည်ကွဲလွဲနေခြင်းအကြောင်းမှာ ဂူပဈာန်များကို ၅-ပါးတစ်နည်း၊ ၄-ပါးတစ်နည်းဟူ၍ ရေတွက်နည်း ၂-မျိုးရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ဈာန်အင်္ဂါ	ဈာန် ၅-ပါး ရေတွက်ပုံ	ဈာန် ၄-ပါး ရေတွက်ပုံ	ဘုံအမည်
ဝိ,စာ,ပိ သု,ဇ စာ,ပိ,သု,ဇ ပိ,သု,ဇ သု,ဇ ဥ,ဇ	ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန် ပဉ္စမဈာန်	ပထမဈာန် - ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်	ပထမဈာန် - ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်

ဂူပဈာန် ၄-ပါးရေတွက်သည်နည်း၌ ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့ကို တစ်ပြိုင်တည်းပယ်၍ ဒုတိယဈာန်သို့ တက်သည်။



ပဋိသန္ဓေတည်ပုံ ၄-မျိုး

- (၁) အဏ္ဏပေဋိသန္ဓေ = ဥခွဲတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်ခြင်း။
- (၂) ဇောဗုပေဋိသန္ဓေ = သားအိမ်အတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်ခြင်း။
- (၃) သသေဒပေဋိသန္ဓေ = သစ်ခေါင်း၊ သစ်သီး၊ ပန်းပွင့်၊ ရွံ့ညွန့် စသည်တို့၌ ပဋိသန္ဓေတည်ခြင်း။
- (၄) ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ = အရွယ်ရောက်ပြီးသောကိုယ်ဖြင့် ကောင်းကင်မှ ခုန်ပျံလာသကဲ့သို့ ဘွားကနဲအထင်အရှား ဖြစ်ခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။ အဏ္ဏပေဋိသန္ဓေနှင့် ဇောဗုပေဋိသန္ဓေတို့ကို ပေါင်း၍ ဂမ္ဘိယေယျကပဋိသန္ဓေ (အမိငမ်းတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်ခြင်း) ဟုလည်း ခေါ်၏။

ဘုံသားနှင့် ပဋိသန္ဓေ

ငရဲသားတို့သည် ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါးတည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။

ပြိတ္တာနှင့် အသူရကာယ်တို့သည် ဇောဗုပေဋိသန္ဓေ ၂-ပါးဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။

တိရစ္ဆာန်တို့သည် အဏ္ဏပေဋိသန္ဓေ၊ ဇောဗုပေဋိသန္ဓေ၊ သံသေဒပေဋိသန္ဓေ၊ ဥပပတ်ဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးလုံးဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။

လူတို့သည် ကမ္ဘာဦးအစ၌ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါးတည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။ ထိုနောက်၌ ဇောဗုပေဋိသန္ဓေ၊ သံသေဒပေဋိသန္ဓေ ၂-ပါးဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။

ဘုတ်၊ မှင်စာ၊ တစ္ဆေ၊ အစိမ်း၊ သရဲ၊ ဘီလူးနှင့် ဘုမ္မဇိုင်းနတ်တို့

၁၄၆

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

သည် လောဗုဇနှင့် ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ပါးဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။

အထက်နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါးတည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။

**သတ္တဝါတို့၏ သက်တမ်း**

(၁) ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်ဟူသည့် အပါယ်ဘုံ သားများသည် သက်တမ်းမမြဲကြပါ။ မိမိတို့၏ ကံများသာလျှင် သက်တမ်း အတိုင်းအတာများ ဖြစ်ကြ၏။

(၂) ဇမ္ဗူဒီပါတောင်ကျွန်းလူတို့တွင်လည်း သက်တမ်းမမြဲကြ ပါ။ အသင်္ချေယျတမ်းမှသည် ၁၀-နှစ်တမ်း၊ ၁၀-နှစ်တမ်းမှသည် အသင်္ချေယျတမ်းဟူ၍ ဆုတ်ချည် တက်ချည်ရှိ၏။

"ရှေ့ခုနစ်ရာ၊ နောက်ငါးရာ၊ မြောက်မှာ တစ်ထောင်မြီ" ဟူသော စကားအရ အရှေ့ကျွန်းသားတို့တွင် သက်တမ်း ၇၀၀-နှစ်၊ အနောက်ကျွန်း သားတို့တွင် သက်တမ်း ၅၀၀-နှစ်၊ မြောက်ကျွန်းသားတို့တွင် သက်တမ်း ၁၀၀၀-နှစ်ဟူ၍ တည်မြဲကြပါသည်။

(၃) အောက်စတုမဟာရာဇ် နတ်များဖြစ်ကြသော ရုက္ခစိုင်း၊ အာကာသစိုင်း၊ ဘုမ္မစိုင်းနတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဘုတ်၊ မှင်စာ၊ တစ္ဆေ၊ သရဲ၊ အစိမ်းစသည် ဘုမ္မသိတနတ်များသည်လည်းကောင်း သက် တမ်း မမြဲကြပါ။

(၄) အထက်အထက်သော နတ်များနှင့် ဗြဟ္မာတို့ကား သက် တမ်းမြဲကြ၏။

**ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်**

နတ်ဘုံ	ဆိုင်ရာနတ်နှစ်	လူတို့နှစ်
အထက်စတုမဟာရာဇ်	၅၀၀	၉,၀၀၀,၀၀၀
တာဝတိံသာ	၁၀၀၀	၃၆,၀၀၀,၀၀၀
ယာမာ	၂၀၀၀	၁၄၄,၀၀၀,၀၀၀
တုသိတာ	၄၀၀၀	၅၇၆,၀၀၀,၀၀၀
နိမ္မာနရတီ	၈၀၀၀	၂၃၀၄,၀၀၀,၀၀၀
ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ	၁၆၀၀၀	၉၂၁၆,၀၀၀,၀၀၀

**မှတ်ချက်။**

။ အထက်စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ ၁-ရက် တာသည် လူတို့၏ နှစ် ၅၀-နှင့် ညီမျှ၏။ ထို့ကြောင့် စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ နှစ် ၅၀၀ သည် လူတို့၏ နှစ် ၉-သန်းနှင့် ညီမျှ၏။

တာဝတိံသာနတ်တို့၏ ၁-ရက်တာသည် လူတို့၏ နှစ် ၁၀၀ နှင့် ညီမျှ၏။ ထို့ကြောင့် တာဝတိံသာနတ်တို့၏ နှစ် ၁၀၀၀ သည် လူတို့၏ နှစ် ၃၆-သန်းနှင့် ညီမျှ၏။ ထို့ကြောင့် တာဝတိံသာနတ်သက်သည် အထက် စတုမဟာရာဇ် နတ်သက်၏ ၄-ဆရှိ၏။

ယာမာနတ်တို့၏ သက်တမ်းမှာ နှစ် ၂၀၀၀ ရှိပြီး၊ ယာမာနတ် တို့၏ ၁-ရက်တာသည် လူတို့၏ နှစ် ၂၀၀ နှင့် တူညီ၏။ ထို့ကြောင့် ယာမာနတ်သက်သည် တာဝတိံသာနတ်သက်၏ ၄-ဆနှင့် ညီ၏။

အထက်အထက်သော နတ်သက်တို့သည်လည်း အလားတူပင် ၄-ဆစီ မြင့်တက်သွားကြ၏။

၁၄၈

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

ဗြဟ္မာတို့၏ သက်တမ်းများ

ဗြဟ္မာဘုံ	ဘုံအမည်	သက်တမ်း
ပထမဈာန် ၃-ဘုံ	ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ မဟာဗြဟ္မာ	ဝိဝဋ္ဌဌာယိ အသချေယျ ကပ်၏ ၃       ၂       ၃       ၁
ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ	ပရိတ္တာဘာ အပ္ပမာဏာဘာ အါဘဿရာ	၂ ကမ္ဘာ ၄ ကမ္ဘာ ၈ ကမ္ဘာ
တတိယဈာန် ၃-ဘုံ	ပရိတ္တသုဘာ အပ္ပမာဏသုဘာ သုဘကိဏှာ	၁၆ ကမ္ဘာ ၃၂ ကမ္ဘာ ၆၄ ကမ္ဘာ
စတုတ္ထဈာန် ၇-ဘုံ	ဝေဟပျိုလ် အသညသတ် အဝိဟာ အာတပ္ပါ သုဒဿာ သုဒဿိ အကနိဋ္ဌ	၅၀၀ ကမ္ဘာ ၁၀၀၀ ကမ္ဘာ ၁၀၀၀ ကမ္ဘာ ၂၀၀၀ ကမ္ဘာ ၄၀၀၀ ကမ္ဘာ ၈၀၀၀ ကမ္ဘာ ၁၆၀၀၀ ကမ္ဘာ
အရူပဗြဟ္မာ ၄-ဘုံ	အာကာသာ နန္ဒာယတန ဝိညာဏန္ဒာယတန	၂၀၀၀၀ ကမ္ဘာ ၄၀၀၀၀ ကမ္ဘာ

ဗြဟ္မာဘုံ	ဘုံအမည်	သက်တမ်း
	အာကိဉ္ဇညာယတန	၆၀၀၀၀ ကမ္ဘာ
	နေဝသညာနာသ ညာယတန	၈၄၀၀၀ ကမ္ဘာ

ကမ္ဘာပျက်ပုံ

မီးဖျက်၍ကမ္ဘာပျက်သည်အခါပထမဈာန် ၃-ဘုံအထိ ပျက်စီး၏။

မီး ၇-ကြိမ် ဖျက်ပြီးနောက် ၈-ကြိမ်မြောက်တွင် ရေဖျက်၍ ကမ္ဘာ ပျက်၏။ ထိုအခါ ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံအထိ ပျက်စီး၏။

ထိုသို့မီး ၇-ကြိမ်၊ ရေ ၁-ကြိမ် အလှည့်အကြိမ်အတိုင်း ကမ္ဘာ ၆၃-ကြိမ်ပျက်ပြီးနောက် ၆၄-ကြိမ်မြောက်၌ လေဖျက်၍ ကမ္ဘာပျက်၏။ ထိုအခါ တတိယဈာန်ဘုံ ၃-ဘုံအထိ ပျက်စီး၏။

သတ္တဝါတိုင်းသည် အစမထင်သည် သံသရာတွင် ကျင်လည်ခဲ့ကြရသဖြင့် မီး၊ ရေ၊ လေဖျက်ဆီး၍ ကမ္ဘာပျက်သည်အခါထိုဘေးမှ လွတ်မြောက်ရန်အတွက် စတုတ္ထဈာန်ဘုံသို့ ရောက်ဖူးကြမည်ဟု ယုံကြည်ရ၏။

ကမ္မစတုက္က

ကိစ္စကမ္မ စတုက္က= ပြုလုပ်မှုကိစ္စ	ပါကဒါန ပရိယာယ= အကျိုးပေး သောအလှည့်	ပါကကာလ= အကျိုးပေးရာ ကာလ	ပါကဌာနကမ္မ စတုက္က= အကျိုးပေးရာဘုံဌာန
---	---	-------------------------------	--

၁၅၀

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

နေကကံ	ဂရုကကံ	ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ	အကုသိုလ်ကံ
ဥပတ္တမ္ဘကကံ	အာသန္နကံ	ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ	ကာမကုသိုလ်ကံ
ဥပပိဋကကံ	အာစိဏ္ဏကံ	အပရာပရိယဝေဒနိယကံ	ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ
ဥပဃာတကကံ	ကဋတ္တာကံ	အဟောသိကံ	အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ

ကိစ္စကမ္မစတုက္က

ပြုလုပ်မှုကိစ္စအစွမ်းအားဖြင့် ကံ ၄-မျိုးကွဲပြား၏။

(၁) နေကကံ = ပဋိသန္ဓေအကျိုးနှင့်ပဝတ္တိအကျိုးတို့ကိုကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေတတ်သော ကံ (ပဋိသန္ဓေစိတ်ဥပါဒ်ခိုက်ကိုပဋိသန္ဓေကာလ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဌိမှစုတိစိတ်တို့၏အကြားရှိကာလကိုပဝတ္တိကာလဟု ခေါ်၏။)

(၂) ဥပတ္တမ္ဘကကံ = နေကကံကို အထောက်အပံ့ပြုသောကံ။

(၃) ဥပပိဋကကံ = နေကကံ၏အကျိုးကိုအားနည်းအောင် ဖိနှိပ်တတ်သော ကံ။

(၄) ဥပဃာတကကံ = နေကကံအကျိုး ပေးထားသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာနှင့် ကဋတ္တာရုပ်အစဉ်ကို ဖြတ်ပြီး မိမိ၏ အကျိုးကို ပေးတတ်သောကံ။

(ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ = ကံ၏အကျိုးဖြစ်သော နာမ် ခန္ဓာ ၄-ပါး (ဝါ) ဝိပါက်စိတ်နှင့် စေတသိက် များ။)

ကဋုတ္တာရုပ် = ကမ္မဇရုပ် (ကံကြောင့်ဖြစ်  
သောရုပ်)နှင့် ဥတုဇရုပ် (ဥတုကြောင့် ဖြစ်  
သောရုပ်)

**ပါကဒါနပရိယာယ ကမ္မစတုက္က**

အကျိုးပေးသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့် ကံတို့ကို ၄-မျိုးခွဲခြား  
နိုင်၏။

(၁) ဂရုကံ = စုတိပြီးအခြားစွဲ၌ အကျိုးပေးမြဲဖြစ်သော  
အလွန်အားကြီးသည်ကံ။

(ပဉ္စာနန္တရိယကံ၊ နိယတမိတ္တဒိဋ္ဌိ၊ မဟဂ္ဂုတ်  
ကုသိုလ်ကံနှင့် လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်ကံ)

(၂) အာသန္နကံ = စုတေခါနီး လောလောဆယ်၌ ပြုအပ်သော  
ကံ သို့မဟုတ် ရှေးကပြုခဲ့ပြီး၍ သေခါနီး၌  
အောက်မေ့အပ်သောကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံ။

(၃) အာစိဏ္ဏကံ = အမြဲမပြတ်လေ့လာ ပြုလုပ်အပ်သော ကု  
သိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံ၊ တစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ပြီး  
နောက်အမြဲမပြတ်ဆင်ခြင်အောက်မေ့အပ်  
သောကံ။

(၄) ကဋုတ္တာကံ = အထက်ပါကံ ၃-ပါးအဖြစ်သို့ မရောက်တတ်  
ဘဲ သာမန်ပြုလုပ်အပ်သောကံ။

**ပါကကာလ ကမ္မစတုက္က**

အကျိုးပေးရာကာလအားဖြင့် ကံတို့ကို ၄-မျိုး ခွဲခြားနိုင်၏။

(၁) ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ = မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေးသော ပထမ  
ဇောစေတနာ။

၁၅၂

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

- (၂) ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ = အခြားမဲ့သော ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးသော သတ္တမဇောစေတနာ။
- (၃) အပရာပရိယဝေဒနိယကံ = မျက်မှောက်ဘဝနှင့် ဒုတိယဘဝတို့မှ တစ်ပါး တတိယဘဝမှစ၍ အနာဂတ်နိဗ္ဗာန် ရသည့် ဘဝတိုင်အောင် အကျိုးပေးတတ်သော အလယ်ဇော ၅-ချက် စေတနာ။
- (၄) အဟောသိကံ = ဆိုင်ရာကာလအားလျော်စွာ အကျိုးပေးခွင့် မရကြသဖြင့် သုဉ်းသွားကြသော အထက်ပါ ကံ ၃-ပါး။

ပါကဋ္ဌာန ကံမ္မစတုက္က

အကျိုးပေးရာဘုံဋ္ဌာန၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကံ ၄-မျိုးကွဲပြား၏။

- (၁) အကုသိုလ်ကံ = အပါယ် ၄-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနှင့် ပဝတ္တိအကျိုး တို့ကို ပေးသောကံ။
- (၂) ကာမကုသိုလ်ကံ = ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနှင့် ပဝတ္တိ အကျိုးတို့ကို ပေးသောကံ။
- (၃) ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ = ရူပဗြဟ္မာ ၁၆-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနှင့် ပဝတ္တိ အကျိုးတို့ကို ပေးသောကံ။
- (၄) အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ = အရူပဗြဟ္မာ ၄-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနှင့် ပဝတ္တိ အကျိုးတို့ကို ပေးသောကံ။

ကမ္မဒွါရနှင့် ကံသုံးပါး

ကံဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သည့် ဋ္ဌာနကို ကမ္မဒွါရဟု ခေါ်၏။

- (၁) ကာယဒွါရ = ကာယဝိညာတ်ရုပ်ဟုခေါ်သော ကိုယ်အမှု အရာအထူး။ ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော ကာယ



မုဒ္ဒအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်

ကံ၏ ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်းတည်း။

(၂) ဝစီဒွါရ = ဝစီဝိညတ်ရုပ်ဟုခေါ်သော နှုတ်အမူအရာ အထူး။ နှုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ဝစီကံ၏ ဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။

(၃) မနောဒွါရ = စိတ်အကျဉ်း ၈၉၊ အကျယ် ၁၂၁-ပါး။ စိတ် ဖြင့် ကြံစည်ကျူးလွန်အပ်သော မနောကံ၏ ဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။

ကမ္မဒွါရကိုလိုက်၍ ကံ ၃-မျိုး ကွဲပြား၏။

(၁) ကာယကံ = ကိုယ်လက် လှုပ်ရှားမှု ကာယဝိညတ်ဖြင့် အများအားဖြင့် ပြုလုပ်သော အမူ၊

(၂) ဝစီကံ = နှုတ်အမူအရာ ဝစီဝိညတ်ဖြင့် အများအားဖြင့် ပြုသော အမူ၊

(၃) မနောကံ = စိတ်ကူးကြံစည်၍ ပြုလုပ်အပ်သော အမူ၊

အကုသိုလ်ကံ ၁၀-ပါး

အပြစ်ရှိ၍ မကောင်းကျိုးပေးတတ်သော ကံကို အကုသိုလ်ကံဟု ခေါ်၏။ ယုတ်ညံ့သော အကျင့်အမူ ဖြစ်သည့်အတွက် ဒုစရိုက်ဟုလည်း ခေါ်၏။

ကာယကံ ၃-ပါး၊ ဝစီကံ ၄-ပါး၊ မနောကံ ၃-ပါးဟူ၍ ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးရှိ၏။

၁။ ကာယကံ ၃-ပါး

(၁) ပါဏာတိပါတ = သတ္တဝါတို့ကို သေစေလိုသော စေတနာဖြင့် သတ်ဖြတ်မှု။

၁၅၄

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

(၂) အဒိန္နာဒါန = သူတစ်ပါးတို့၏ ဥစ္စာကို ခိုးဝှက်တိုက်ခိုက် လှည့်ပတ်ယူမှု။

(၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ = ကာမဂုဏ်တို့၌ ကဲ့ရဲ့ထိုက်စွာ ယုတ်ယုတ် မာမာ ကျင့်မှု။

၂။ ဝစီကံ ၄-ပါး

(၄) မုသာဝါဒ = မဟုတ်မမှန် လိမ်လည်၍ ပြောဆိုမှု။

(၅) ပိသုဏဝါစာ = ချောပစ်ကုန်းတိုက်သော စကားကိုပြောဆိုမှု။

(၆) ဖရသဝါစာ = ကြမ်းတမ်းယုတ်မာသော စကားကိုပြောဆိုမှု။

(၇) သမ္ပပ္ပလာပ = ပိန်ဖျင်းသောစကားအတင်းအဖျင်းစကားကို ပြောဆိုမှု။

၃။ မနောကံ ၃-ပါး

(၈) အဘိဇ္ဈာ = သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာကိုမတရားရယူရန် ကြံစည် မှု။

(၉) ဗျာပါဒ = သူတစ်ပါး၏ အသက်နှင့်စည်းစိမ် ပျက်စီးရန် ကြံစည်မှု။

(၁၀) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ပယ်၍ လွဲမှားစွာ ယုံ ကြည်မှု။

အထက်ပါဒုစရိုက် ၁၀-ပါးကို သဘောတူရာ ပေါင်းစုလိုက်လျှင် ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၊ မုသာဝါဒနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟူသော ကံ ၅-ပါးကိုရ၏။ ဤကံတို့ကို ငါးပါးသီလစောင့်ထိန်းခြင်းဖြင့် ရှောင်ကြဉ်နိုင်၏။ သို့အတွက် ငါးပါးသီလကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ ခိုင်မြဲစေ ရေးသည် အပါယ်မလားရေးပင် ဖြစ်သည်။

ဒုစရိုက်လွန်ကျူးသော စိတ်များ

- (၁) ပါဏာတိပါတ၊ ဖရသဝါစာနှင့် ဗျာပါဒတို့ကို ဒေါသမူစိတ်ဖြင့် ကျူးလွန်ကြကုန်၏။
- (၂) ကာမေသုမိတ္တစာရ၊ အဘိဇ္ဈာနှင့်မိတ္တဒိဋ္ဌိတို့ကို လောဘမူစိတ်ဖြင့် ကျူးလွန်ကြကုန်၏။
- (၃) အဒိန္နာဒါန၊ မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏဝါစာနှင့် သမ္ပပ္ပလာပတို့ကို လောဘမူစိတ် + ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးတို့ဖြင့် ကျူးလွန်ကြကုန်၏။

ဥပမာ-မိမိနှင့် သားမယားတို့၏ ငတ်မွတ်မှုကို ဖြေရှင်းရန်အလို့ငှာ သူတစ်ပါးပစ္စည်းကို ခိုးယူခြင်းသည် လောဘမူစိတ်ဖြင့် အဒိန္နာဒါနကို ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်၏။ မခံချင်စိတ်၊ ရန်ငြိုးစိတ်ဖြင့် သူတစ်ပါး ပျက်စီးကြောင်းကို ရည်ရွယ်၍ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးဝှက် လုယူခြင်းသည် ဒေါသမူစိတ်ဖြင့် အဒိန္နာဒါနကို ကျူးလွန်ခြင်း ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။

။ အကောင်းအဆိုးရည်ရွယ်ချက် (စေတနာ) တစ်ခုခုဖြင့် တက်ကြွထက်သန်သောစိတ် ဦးဆောင်လျက် လုပ်သည့်အလုပ်သည် ကံမြောက်၏။ အကောင်းအဆိုး စေတနာမပါဘဲ မသိသာ မထင်ရှားသော သာမန်စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် အလုပ်သည် ကံမမြောက်ချေ။

သုစရိုက် ၁၀-ပါး

ကောင်းသောအကျင့်၊ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို သုစရိုက်ဟု ခေါ်၏။ အပြစ်ကင်းသော အမှုအလုပ်ဟူသမျှသည် သုစရိုက်ဖြစ်၏။ ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်ပင် သုစရိုက် ၁၀-ပါးဖြစ်၏။ သုစရိုက် ၁၀-ပါးကို ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးဟုလည်း ခေါ်၏။

၁၅၆

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

၁။ ကာယသုစရိုက် ၃-ပါး

- (၁) ပါဏာတိပါတဝိရတိ = သတ္တဝါ၏အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။
- (၂) အဒိန္နာဒါနဝိရတိ = သူတစ်ပါးပစ္စည်း ဥစ္စာကို မတရားယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။
- (၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဝိရတိ = ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ ကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။

၂။ ဝစီသုစရိုက် ၄-ပါး

- (၄) မုသာဝါဒဝိရတိ = မမှန်သောစကားပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။
- (၅) ပိသုဏဝါစာဝိရတိ = ကုန်းချောရန်တိုက် စကား ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။
- (၆) ဖရသဝါစာဝိရတိ = ကြမ်းတမ်းရိုင်းပြသော စကားပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။
- (၇) သမ္ပပ္ပလာပဝိရတိ = အကျိုးမရှိ၊ ပိန်ဖျင်းသောစကားပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။

၃။ မနောသုစရိုက် ၃-ပါး

- (၈) အနဘိဇ္ဈာ = သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာကို မတရားရယူရန် မကြံစည်မှု။
- (၉) အဗျာပါဒ = သူတစ်ပါး၏ အသက်နှင့် စည်းစိမ်ပျက်စီးရန် မကြံစည်မှု။
- (၁၀) သမ္မာဒိဋ္ဌိ = မှန်ကန်သော အယူကို ယုံကြည်မှု။

ပုညကြိယဝတ္ထု ၁၀-ပါး

ကောင်းသောအကျိုး၏ တည်ရာဖြစ်၍ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ကောင်းမှုတို့ကို ပုညကြိယဝတ္ထုဟု ခေါ်၏။

သုစရိုက် ၁၀-ပါးသည် ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးကို ရှောင်ကြဉ်လိုက်ခြင်း ဖြင့် ရရှိသော ကာမကုသိုလ်ဖြစ်၏။ ပုညကြိယဝတ္ထု ၁၀-ပါးမှာ မိမိ ကိုယ်တိုင် လုံ့လပြု၍ ဖြည့်ကျင့်ရသော ကာမကုသိုလ်များ ဖြစ်ကြ၏။

- (၁) ဒါန = မိမိ၏ ပစ္စည်းဥစ္စာကို လှူဒါန်းပေးကမ်းမှု၊
- (၂) သီလ = ၅-ပါး၊ ၈-ပါး၊ ၁၀-ပါး စသော သီလတို့ကို ဆောက် တည်မှု၊
- (၃) ဘာဝနာ = သမထဘာဝနာနှင့် ဝိပဿနာဘာဝနာ စီးဖြန်းမှု၊
- (၄) အပစာယန = အသက်၊ သိက္ခာ၊ ဂုဏ်ကြီးမြင့်သောသူတို့အား ရိုသေမှု၊
- (၅) ဝေယျာဝစ္စ = ရတနာသုံးပါး၊ မိဘဆရာ တို့၏ အမှုကိစ္စများနှင့် ကုသိုလ်ရေးကိစ္စများ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၊
- (၆) ပတ္တိဒါန = မိမိရသော ကုသိုလ်အဖို့ကို အမျှပေးဝေမှု၊
- (၇) ပတ္တာနုမောဒန = သူတစ်ပါးပေးဝေသော ကုသိုလ်အဖို့ကို ဝမ်း မြောက် ဝမ်းသာ သာဓုခေါ်မှု၊
- (၈) ဓမ္မဿဝန = သူတော်ကောင်းတရားကို နာကြားမှု၊
- (၉) ဓမ္မဒေသနာ = လာဘ်လာဘကို မငဲ့ဘဲ သူတော်ကောင်းတရားကို ဟောကြားမှု၊
- (၁၀) ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ = အယူကို ဖြောင့်မှန်စွာ ယူမှု။

အထက်ပါ ပုညကြိယဝတ္ထု ၁၀-ပါးကို သဘောတူရာ အကျဉ်း

၁၅၈

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

ပေါင်းယူလျှင် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ၃-ပါးကိုသာ ရ၏။

ပတ္တိဒါနနှင့် ပတ္တာနုမောဒနတို့သည် ဒါန၌ အကျုံးဝင်၏။

အပစာယနနှင့် ဝေယျာဝစ္စတို့သည် သီလ၌ အကျုံးဝင်၏။

ဓမ္မဿဝန၊ ဓမ္မဒေသနာနှင့် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မတို့သည် ဘာဝနာ၌ အကျုံးဝင်၏။

(တစ်နည်းဒိဋ္ဌိဇုကမ္မကို ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ၃-ပါးစလုံး၌ ထည့်သွင်းနိုင်၏။)

### ဂ္ဂုပါဝစရကုသိုလ်ကံ

သမထဘာဝနာပွားများခြင်းဖြင့် ဂ္ဂုပါဝစရပထမဈာန်ကုသိုလ်၊ ဒုတိယဈာန်ကုသိုလ်၊ တတိယဈာန်ကုသိုလ်၊ စတုတ္ထဈာန် ကုသိုလ်နှင့် ပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးနိုင်၏။ ဤဂ္ဂုပါဝကုသိုလ်ကံတို့သည် သမာဓိထူထောင်၍ အားကြီးသော စိတ်စွမ်းအားဖြင့် တည်ဆောက်ရယူခြင်း ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ကာမကုသိုလ်ကံတို့ထက်ပို၍ အစွမ်းထက်မြက်ကြ၏။ ကိစ္စကမ္မစတုက္ကတွင် ဂရုကကံစာရင်းတွင် ပါဝင်ကြ၏။

ဂ္ဂုပါဝကုသိုလ်ကံ ၅-ပါးတို့သည် မနောက်ဖြစ်ပြီး ဘာဝနာကုသိုလ်တွင် ပါဝင်ကြ၏။

### အဂ္ဂုပါဝစရကုသိုလ်ကံ

ဂ္ဂုပါဝပဉ္စမဈာန်ကို အခြေခံ၍ အထက်ထက်သော ဈာန်များကို ရအောင် သမထဘာဝနာပွားများသူသည် အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ကံ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်ကံ၊ အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်ကံနှင့် နေဝသညာ နာသညာယတနကုသိုလ်ကံတို့ကို ဖြည့်ဆည်းခွင့်ရ၏။ ဤအဂ္ဂုပါဝကုသိုလ်ကံ ၄ -ပါးသည် ဂ္ဂုပါဝကုသိုလ်ကံထက်ပင် ပို၍အားကြီးကြ၏။ ၎င်းတို့ သည်လည်း မနောက် ဘာဝနာကုသိုလ်များ ဖြစ်ကြ၏။

ဒွိဟိတ်ကုသိုလ်နှင့် တိဟိတ်ကုသိုလ်

ကုသိုလ်ပြုသည့်အခါ၌ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို သိသောကမ္မဿကတဉာဏ်၊ သို့မဟုတ် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဆင်ခြင်တတ်သည့် ဝိပဿနာဉာဏ် ပါဝင်လာလျှင် ထိုကုသိုလ်သည် တိဟိတ်ကုသိုလ်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဉာဏ်မပါဝင်လျှင် ဒွိဟိတ်ကုသိုလ်ဖြစ်၏။

ဩမကကုသိုလ်နှင့် ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်

ကုသိုလ်မပြုခင်နှင့် ပြုပြီးနောက် အချိန်များတွင် ဇောဘ၊ ဒေါသ စသည်အကုသိုလ်စိတ်များ ခြံရံနေလျှင် အညံ့စားဩမကကုသိုလ် ဖြစ်၏။ ကုသိုလ်မပြုခင်နှင့် ပြုပြီးနောက် အချိန်များတွင် အလောဘ၊ အဒေါသ စသည်ကုသိုလ်စိတ်များ ခြံရံနေလျှင် အမြတ်စား ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ် ဖြစ်၏။

အကုသိုလ်ကံနှင့် ကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးပေးပုံ

ကံအကျိုးပေးပုံ ဇယားကိုကြည့်၍ မှတ်သားပါ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ဟူသည်မှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဥပါဒ်သည်အခိုက်ကို ရည်ညွှန်း၏။ ပဝတ္တိအခါ ဟူသည်မှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဥပါဒ်ပြီးသည်မှ စုတိစိတ်ကျသည်အချိန်အထိ အပိုင်းအခြားကို ဆိုလို၏။

ပဋိသန္ဓေအကျိုးသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များ ပါဝင်ကြသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာနှင့် ကဋတ္တာရုပ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ကဋတ္တာရုပ်သည် ကံကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်နှင့် ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇရုပ်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ပဝတ္တိအကျိုးဟူသည်မှာ ဘဝင်စိတ်နှင့် ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များ ပါဝင်ကြသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာနှင့် ကဋတ္တာရုပ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်နှင့် စုတိစိတ်တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ တစ်သက်တာ၌ အမြဲတူညီကြရသော တရားများဖြစ်ကြ၏။ ဘုံ၊ ဇာတိ၊

သမ္ပယုတ်တရား၊ သင်္ခါရ၊ အာရုံအားဖြင့် အားလုံးတူညီကြ၏။

(၁) အကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးပုံ

ဥဒ္ဓစ္စကြည့်သော အကုသိုလ်စေတနာကံ ၁၁-ပါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ အပါယ် ၄-ဘုံတွင် အကုသလဝိပါက်ဥပေက္ခာ သန္တိရဏ ဟူသည့် အပါယ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။

ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွသော အကုသိုလ်စေတနာကံတို့သည် ပဝတ္တိအခါ၌ ကာမ ၁၁-ဘုံတွင် အကုသလဝိပါက် ၇-ပါးကို ဖြစ်စေ၏။ အသညသတ်ကြည့်သည့် ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိတဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်တို့မှတစ်ပါး အကုသလဝိပါက် ၄-ပါးကို ဖြစ်စေ၏။

(၂) ကာမကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးပုံ

မဟာကုသိုလ်ကံ ဉာဏဝိပွယုတ်ဒွိဟိတ်ဩမက ၄-ပါးသည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ လူ့ဘုံနှင့် အောက်စတုမဟာရာဇ် ဘုံတို့တွင် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏဟူသော ကာမသုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ ပဝတ္တိအခါ၌ ကားကာမ ၁၁-ဘုံလုံးတွင် အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈-ပါးလုံးကို ဖြစ်စေ၏။ အသညသတ်ကြည့်သည့် ရူပ ၁၅-ဘုံ၌လည်း ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိတဝိညာဏ်နှင့် ကာယဝိညာဏ်တို့ကိုကြည့်သော အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၅-ပါးကို ဖြစ်စေ၏။

မဟာကုသိုလ်ဒွိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌကံ ၄-ပါးနှင့် တိဟိတ်ဩမကကံ ၄-ပါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါဝယ် ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါက် ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးကို ဖြစ်စေ၏။ ပဝတ္တိအခါ၌ ကား ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ ဉာဏဝိပွယုတ် မဟာဝိပါက် ၄-ပါးနှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈-ပါး၊ ပေါင်း ၁၂-ပါးတို့ကို ဖြစ်စေ၏။ အပါယ် ၄-ဘုံ၌လည်း အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈-ပါးတို့ကို ဖြစ်စေ၏။ အသညသတ်ကြည့်သည့် ရူပ ၁၅-ဘုံ၌မူ ဃာနာဒိတ္တယ ၆-ပါးတို့မှ ကြွင်းသော အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၅-



ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်

၁၆၁

ပါးကို ဖြစ်စေ၏။

မဟာကုသိုလ်တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌကံ ၄-ပါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ  
ဝယ် ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါက်တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးကို ဖြစ်  
စေ၏။ ပဝတ္တိအခါ၌ကား ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါက် ၈-ပါးနှင့်  
အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈-ပါး၊ ပေါင်း ၁၆-ပါးတို့ကို ဖြစ်စေ၏။

အပါယ် ၄-ဘုံ၌လည်း အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈-ပါးကို ဖြစ်စေ  
၏။ အသညသံတံကြည့်သည့် ဂူပ ၁၅-ဘုံ၌မူ ဃာနာဒိတ္တယကြည့် အဟိတ်  
ကုသလဝိပါက် ၅-ပါးတို့ကို ဖြစ်စေ၏။

(၃) ဂူပကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးပုံ

ဈာန်နှင့်ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော ဆန္ဒ၊ စိတ္တ၊ ဝီရိယ၊ ဝိမံသ (ပညာ)  
တရားတို့တွင် တစ်ပါးပါးသည် အဓိပတိ (အကြီးအကဲ) ဖြစ်ရိုးတည်း။  
ထိုအဓိပတိ တရား၏ အညံ့စား၊ အလတ်စား၊ အမြတ်စားပေါ် မူတည်၍  
ဈာန်ကို အညံ့စား (ပရိတ္တ)၊ အလတ်စား (မဇ္ဈိမ)၊ အမြတ်စား (ပဏိတ)  
ဟူ၍ ၃-မျိုးခွဲခြားရ၏။

အညံ့စား ပထမဈာန်ကုသိုလ်ကံသည် ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံ၌  
ပထမဈာန်ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ အလတ်စား ပထမဈာန်  
ကုသိုလ်ကံသည် ဗြဟ္မပုရောဟိတာဘုံ၌ ပထမဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို  
ဖြစ်စေ၏။ အမြတ်စား ပထမဈာန်ကုသိုလ်ကံသည် မဟာဗြဟ္မာဘုံ၌  
ပထမဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။

အညံ့စား ဒုတိယဈာန်နှင့် တတိယဈာန် ကုသိုလ်ကံတို့သည်  
ပရိတ္တာဘာဘုံ၌ ဒုတိယဈာန်ဝိပါက်နှင့် တတိယဈာန်ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေတို့  
ကို ဖြစ်စေကြ၏။ အလတ်စား ဒုတိယဈာန်နှင့် တတိယဈာန် ကုသိုလ်ကံ  
တို့သည် အပ္ပမာဏာဘုံ၌ ဒုတိယဈာန်ဝိပါက်နှင့် တတိယဈာန်ဝိပါက် ပဋိ  
သန္ဓေတို့ကို ဖြစ်စေကြ၏။ အမြတ်စား ဒုတိယဈာန်နှင့် တတိယဈာန်  
ကုသိုလ်ကံတို့သည် အာဘဿရာဘုံ၌ ဒုတိယဈာန်ဝိပါက်နှင့် တတိယ

ဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေကြ၏။

အညံ့စား စတုတ္ထဈာန် ကုသိုလ်ကံသည် ပရိတ္တသုဘာဘုံ၌ စတုတ္ထဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ အလတ်စားစတုတ္ထဈာန် ကုသိုလ်ကံသည် အပ္ပမာဏသုဘာဘုံ၌ စတုတ္ထဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ အမြတ်စား စတုတ္ထဈာန်ကုသိုလ်ကံသည် သုဘကိဏှာဘုံ၌ စတုတ္ထဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။

ပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်ကံသည် ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံ၌ ပဉ္စမဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ ဤပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ်ကံသည်ပင်လျှင် ရုပ်ကို မမှန်းဘဲ စိတ်သညာကိုမှန်းလျက် "သညာဝိရာဂဘာဝနာ" အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ဘာဝနာပွားများသော ပုဂ္ဂိုလ်အား အသညသတ်ဘုံ၌ ရုပ် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။

ဤပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ်ကံသည်ပင်လျှင် ကာမရာဂကင်းပြီးသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံတို့၌ ပဉ္စမဈာန်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်စေရာ သဒ္ဓိန္ဒြေလွန်ကံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အဝိဟာဘုံ၌ ဖြစ်စေ၏။ ဝိရိယိန္ဒြေလွန်ကံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အတပ္ပါ ဘုံ၌ ဖြစ်စေ၏။ သတိန္ဒြေလွန်ကံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သုဒဿာဘုံ၌ ဖြစ် စေ၏။ သမာဓိန္ဒြေလွန်ကံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သုဒဿိဘုံ၌ ဖြစ်စေ၏။ ပညိန္ဒြေ လွန်ကံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အကနိဋ္ဌဘုံ၌ ဖြစ်စေ၏။

(၄) အရူပကုသိုလ်ကံ အကျိုးပေးပုံ

အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ကံသည် အာကာသာနဉ္စာ ယတနဘုံ၌ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်ကံ၊ အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်ကံ၊ နေဝ သညာနာသညာယတန ကုသိုလ်ကံအသီးသီးတို့သည်လည်း ဆိုင်ရာဘုံ၌ ဆိုင်ရာဝိပါက် ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေကြ၏။

သေခြင်းအကြောင်းလေးပါး

ထွန်းညှိထားသော ဆီမီးသည်

- (၁) မီးစာကုန်ခြင်းကြောင့်လည်း ငြိမ်း၏။
- (၂) ဆီကုန်ခြင်းကြောင့်လည်း ငြိမ်း၏။
- (၃) မီးစာနှင့် ဆီ နှစ်မျိုးလုံး ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်း ငြိမ်း၏။
- (၄) မီးစာနှင့်ဆီ နှစ်မျိုးလုံး မကုန်သေးဘဲလျက် ရုတ်တရက် လေပြင်းတိုက်ခတ်သောကြောင့် သို့မဟုတ် တမင်ငြိမ်းသတ်သောကြောင့် ငြိမ်း၏။ ထိုအတူ....

- (၁) အာယုက္ခယမရဏ = သက်တမ်းကုန်၍ သေခြင်း၊
- (၂) ကမ္မက္ခယမရဏ = ကံကုန်၍ သေခြင်း၊
- (၃) ဥဘယက္ခယမရဏ = သက်တမ်းနှင့် ကံ နှစ်ပါးစုံ ကုန်၍ သေခြင်း၊
- (၄) ဥပစ္ဆေဒကမရဏ = သက်တမ်းနှင့် ကံ နှစ်ပါးစုံ မကုန်သေးဘဲလျက် ဥပဃာတကကံ ဝင်ဖြတ်၍ လတ်တလောသေခြင်းဟူ၍ သေခြင်း ၄-မျိုးရှိ၏။

စုတေခါနီးအာရုံထင်ပုံ

သတ္တဝါတစ်ဦး သေခါနီးသောအချိန်၌ မရဏာသန္တဇောစော၏။ ထိုအခါ စုတေပြီးနောက်အခြားမဲ့သော နောက်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးဖို့ရာ အခွင့်သာသောကုသိုလ်ကံ သို့မဟုတ် အကုသိုလ်ကံ တစ်ပါးပါးသည် ကံအများထဲမှ ရှေးရှုထွက်ပြုလာသကဲ့သို့ ထင်ပေါ်လာတတ်၏။ ထိုကံအာရုံကို ကံနိမိတ်ဟုခေါ်၏။ သို့တည်းမဟုတ် ထိုကံကို ပြုလုပ်စဉ်အခါက ကြုံတွေ့ခဲ့ရသောအာရုံများသည် ကမ္မနိမိတ်အဖြစ် ထင်ပေါ်လာတတ်၏။ သို့တည်းမဟုတ် ထိုကံအကျိုးပေးရာ လားရောက်ရမည့် ဘုံဌာန၏ အာရုံနိမိတ်များလည်း ဂတိနိမိတ်အဖြစ် ထင်ပေါ်လာ

၁၆၄  
တတ်၏။

ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်

မရဏာသန္န ဝိထိ

သတ္တဝါတို့သည် စုတေခါနီးအချိန်၌ မရဏာသန္နဇောစောကြ၏။

အတိမဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရ မရဏာသန္န ၂-ဝိထိကျပုံ

တိ-န-ဒ- "ဝ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-ဘဝင်-  
စုတိ-ပဋိ"-ဘဝင်-

တိ-တိ- န-ဒ- "ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-  
စုတိ-ပဋိ"-ဘဝင်-

အတိတဘဝင်တစ်ချက်လွန်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ပစ္စုပ္ပန်  
ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် ၂-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော နိမိတ်အာရုံသည်  
စက္ခုဒွါရ၌ အလွန်ထင်ရှားစွာ ထင်လာသည်ရှိသော် ဘဝင် ၂-ကြိမ်လှုပ်၍  
ပြတ်ပြီးလျှင် ထိုထင်လာသော အာရုံကို အာရုံပြုလျက် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊  
စက္ခုဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစိန္တန်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ မရဏာသန္နဇော ၅-ကြိမ်၊  
တဒါရုံ ၂-ကြိမ်၊ ဘဝင် ၁-ကြိမ်၊ ထိုနောက် စုတိစိတ်ကျ၍ သေဆုံးပြီးလျှင်  
၄င်း စုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ နောက်ဘဝသစ်၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်  
မရဏာသန္နဇော၏ အာရုံကိုပင် အာရုံပြုလျက် ဖြစ်၍ချုပ်၏။ ထိုနောက်  
ဘဝင်ကျ၍ သွား၏။

မဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရ မရဏာသန္န ၂-ဝိထိကျပုံ

တိ-တိ-တိ-န-ဒ- "ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘဝင်-  
စု-ပဋိ"-ဘဝင်-

တိ-တိ-တိ-တိ-န-ဒ- "ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-  
စုတိ-ပဋိ"-ဘဝင်-

ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်

၁၆၅

အတိဝိဘူတာရုံ မနောဒွါရ မရဏာသန္န ၂-ဝိထိကျပုံ

တိ-န-ဒ-"မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-ဘဝင်-စုတိ-ပဋိ"-ဘွင်-  
တိ-တိ-န-ဒ-"မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-စုတိ-ပဋိ"-ဘွင်-

အတိတဘဝင် ချက်လွန်နှင့် အတူ ဥပါဒ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မ နိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးသော နိမိတ်အာရုံသည် မနော ဒွါရ၌ ထင်လာသည်ရှိသော် ဘဝင် ၂-ကြိမ်လှုပ်၍ ပြတ်ပြီးလျှင် ထိုထင် လာသော အာရုံကို အာရုံပြုလျက် မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဇော ၅-ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂-ကြိမ်၊ ဘဝင် ၁-ကြိမ်၊ ထိုနောက် စုတိစိတ်ကျ၍ သေ ဆုံးပြီးလျှင် ၎င်းစုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ နောက်ဘဝသစ်၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် သည် မရဏာသန္နဇော၏ အာရုံကိုပင် အာရုံပြုလျက် ဖြစ်၍ချုပ်၏။ ထိုနောက် ဘဝင်ကျ၍ သွား၏။

ဝိဘူတာရုံမနောဒွါရ မရဏာသန္န ၂-ဝိထိကျပုံ

တိ-တိ-တိ-န-ဒ-"မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘဝင်-စုတိ-ပဋိ"-  
ဘွင်-

တိ-တိ-တိ-တိ-န-ဒ-"မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-စုတိ-ပဋိ"-ဘွင်-

ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အာရုံ

စုတိစိတ်အဆုံးသတ်ချုပ်ပြီးသည့်အခြားမဲ့၌ ကာလမခြားဘဲ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဆက်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ မစုတေမိ ရှေ့ဘဝက မရဏာသန္နဝိထိဇောတို့ ယူခဲ့သော အာရုံကို ဆက်လက်အာရုံပြု၏။ မရဏာသန္နဝိထိစိတ်က ကံကို အာရုံယူခဲ့လျှင် ပဋိသန္ဓေစိတ်သစ်လည်း ကံအာရုံကိုပင် ဆက်ယူ၏။ ကမ္မနိမိတ် သို့မဟုတ် ဂတိနိမိတ်ကိုအာရုံ ယူခဲ့လျှင် ထိုကမ္မနိမိတ် သို့မဟုတ် ဂတိနိမိတ်ကိုပင် ဆက်လက်အာရုံ

ပြု၏။

ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်သည် အလိုအလျောက် ပေါ်ပေါက်လာသည် မဟုတ်၊ မဟာဗြဟ္မာစသည် တန်ခိုးရှင်တို့ ဖန်ဆင်းလိုက်သည်လည်း မဟုတ်၊ ရှေးရှေးက ပြုခဲ့သော ကုသိုလ်ကံ သို့မဟုတ် အကုသိုလ်ကံဟူ သည် သင်္ခါရက ဖြစ်စေသည် အကျိုးဝိပါက်တည်း။

ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ဘဝဟောင်း၌ ဥပါဒ်ခဲ့ပြီး ဌိအခိုက်ကျမှ ဘဝသစ်၌ တည်သည်မဟုတ်။ ဥပါဒ်လျှင် ဥပါဒ်ချင်း ဘဝသစ်၌ တည်၏။

ဂူပါဝစရပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံကား ပညတ်ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ် တည်း။ ဂူပါဝစရဈာန်သည် ကသိုဏ်းစသော ပညတ်ကို အာရုံပြုရကား စုတေခါနီး၌ ဈာန်အာရုံဖြစ်သော ကသိုဏ်းပညတ်များသည် ကမ္မနိမိတ်အဖြစ် ထင်လာကြရမိဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စုတိ၏အခြားမဲ့၌ ဗြဟ္မာပြည်တွင်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ထိုကသိုဏ်းစသော ပညတ်ကမ္မနိမိတ်ကို ဆက်၍ အာရုံပြု၏။

အဂူပါဝစရပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံသည်လည်း ကမ္မနိမိတ်ပင်ဖြစ် ၏။ ထိုကမ္မနိမိတ်သည် ပညတ်မဟဂ္ဂုတ် ၂-မျိုးတွင် ထိုက်သလိုဖြစ်၏။

**အဂူပ စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေအပြား**

အာကာသာနဉ္စာယတနစုတိနောင် အဂူပပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးနှင့် ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ ၈-ပါး ဖြစ်နိုင်၏။

ဝိညာဏဉ္စာယတန စုတိနောင် အာကာသာနဉ္စာယတနကြည့် သော အဂူပပဋိသန္ဓေ ၃-ပါးနှင့် ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ ၇-ပါး ဖြစ်နိုင်၏။

အာကိဉ္စညာယတန စုတိနောင် အာကိဉ္စညာယတန၊ နေဝ သညာနာသညာယတနဟူသော အဂူပပဋိသန္ဓေ ၂-ပါးနှင့် ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ ၆-ပါး ဖြစ်နိုင်၏။

ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအနှစ်ချုပ်

၁၆၇

နေဝသညာ နာသညာ ယတန စုတိနောင် နေဝသညာ နာသညာ  
ယတန ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါးနှင့် ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး ဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ  
၅-ပါး ဖြစ်နိုင်၏။

**ဂူပစုတိနောင် ပဋိသန္ဓေအပြား**

ဂူပါဝစရစုတိနောင် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ပါးကြည့်သော ကာမ  
ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊ ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊ ဂူပပဋိသန္ဓေ  
၆-ပါး၊ အဂူပပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး ဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ ၁၈-ပါး ဖြစ်နိုင်၏။

အသညသတ်စုတိနောင် ကာမတိဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၈-  
ပါးသာ ဖြစ်နိုင်၏။

**ကာမစုတိနောင် ပဋိသန္ဓေအပြား**

ကာမတိဟိတ်စုတိ ၄-ပါးနောင် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ပါး၊  
ကာမဒွိဟိတ်တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၈-ပါး၊ ဂူပပဋိသန္ဓေ ၆-ပါး၊ အဂူပပဋိသန္ဓေ  
၄-ပါး ဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ ၂၀ ဖြစ်နိုင်၏။

ဒွိဟိတ်စုတိ ၄-ပါးနောင် ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး ဖြစ်နိုင်၏။

အဟိတ်စုတိ ၂-ပါးနောင် ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါးလုံး ဖြစ်နိုင်  
၏။

